

Kennisportaal Klimaatadaptatie

Wat is er de afgelopen vijf jaar bereikt?

Het Kennisportaal Klimaatadaptatie is een geliefde bron van informatie voor iedereen die werkt aan klimaatadaptatie. Uit cijfers van de afgelopen vijf jaar blijkt dat steeds meer mensen het kennisportaal bezoeken. Het kennisportaal ondersteunt het Deltaplan Ruimtelijke adaptatie en de Nationale klimaatadaptatiestrategie (NAS). Het is in 2014 gelanceerd, onder de naam 'Kennisportaal Ruimtelijke adaptatie'. Het portaal is ontwikkeld in opdracht van het onderzoeksprogramma Kennis voor Klimaat en het toenmalige Deltaprogramma Nieuwbouw en Herstructurering (later Ruimtelijke adaptatie). Het Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat is financier van het Kennisportaal Klimaatadaptatie.

Het Kennisportaal is in relatief korte tijd uitgegroeid tot een van de belangrijke pijlers van de Nederlandse kennisinfrastructuur voor klimaatadaptatie. De ontwikkelingen rond het kennisportaal geven ook een blik op de voortgang die we met zijn allen maken op het gebied van klimaatadaptatie. Wat zijn die ontwikkelingen en wat zijn de belangrijkste mijlpalen daarbij? De algemene conclusie van deze notitie is dat klimaatadaptatie in Nederland in alle opzichten sterk in omvang is toegenomen. De belangrijkste trend daarbij is dat het dossier zich heeft verbreed en verdiept, en dat het beleidsmatig steviger verankerd is geraakt bij decentrale overheden.

Interesse voor klimaatadaptatie groeit

De interesse voor klimaatadaptatie groeit. Dat valt af te leiden aan het

aantal personen dat het Kennisportaal Klimaatadaptatie bezoekt. In de eerste jaren werd het portaal door ongeveer 10.000 tot 20.000 personen per jaar bezocht. Inmiddels is dat aantal gegroeid tot ruim 90.000 bezoekers per jaar, die via 350.000 paginaweergaven op zoek zijn naar kennis en informatie over klimaatadaptatie. Iedere week verschijnen er meer dan vijf nieuwsberichten op het kennisportaal. Daarmee fungeert het portaal ook als interessante bron van actualiteiten rondom klimaatadaptatie, waar bezoekers regelmatig terugkomen.

Bezoekers

Totaal aantal mensen dat per jaar een bezoek brengt aan het Kennisportaal.

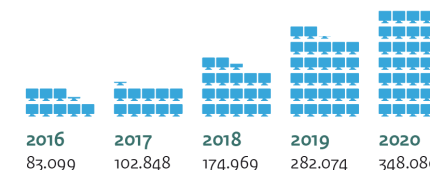
1 = 1000

Paginaweergaven

Totaal aantal pagina's dat bezoekers bekijken, per jaar

1 = 10.000

De toenemende interesse zien we ook terug op sociale media. De online adaptatiecommunity groeit iedere dag. Het LinkedIn- en Twitteraccount van het Kennisportaal Klimaatadaptatie trekken dagelijks nieuwe volgers, net als andere accounts die informeren over klimaatadaptatie. Betrokkenen berichten trots over ambitieuze

adaptatiestrategieën, uitgevoerde adaptatieprojecten en interessante studies.

Het dossier vindt zijn weg naar maatschappelijke sectoren

Sinds de eerste dag brengt het kennisportaal kennis en ervaring over klimaatadaptatie bij elkaar. Begin 2021 is de naam veranderd in 'Kennisportaal klimaatadaptatie' en is de domeinnaam aangepast naar 'klimaatadaptatienederland.nl'. Het portaal heette eerst 'Kennisportaal Ruimtelijke adaptatie', maar de informatie over adaptatie heeft zich in de jaren daarna steeds verder verbreed. Dat begon eigenlijk al in 2017, toen de Nationale Klimaatadaptatiestrategie (NAS) zich bij het kennisportaal aansloot en het idee van de sectorpagina's werd geboren. Het doel van de sectorpagina's is om samen met partijen uit een sector een actueel en relevant overzicht van kennis en ervaring te geven over klimaatadaptatie in die sector. Inmiddels zijn de sectorpagina's niet meer weg te denken van het kennisportaal, en bieden ze een ingang naar kennis en informatie over tien maatschappelijke sectoren, zoals gezondheid, natuur en infrastructuur. Iedere sector heeft een link naar de gevisualiseerde gevolgen van klimaatverandering voor de sector in een bollenschema.

Klimaatadaptatie is een kennisintensief dossier

Het vraagt veel kennis van beleidsmakers en experts om klimaatadaptatie in de praktijk te brengen. Voor hen is het kennisportaal steeds meer gaan fungeren als nationale kennisbank en vraagbaak. Zo valt er een stijging waar te nemen van het aantal gedownloade documenten van 6.773 in 2016 naar 29.750 in 2020. Ook het aantal helpdeskvragen (inclusief die voor de Klimateffectatlas) is gegroeid van 44 in 2016 naar 344 in 2020. Het kennisportaal komt voort uit het nationale onderzoeksprogramma Kennis voor Klimaat (2008-2014), waarin kennisinstellingen, beleidsmakers en experts een belangrijke kennisbasis hebben gelegd voor klimaatadaptatie in Nederland. Die cocreatie van kennis zit sterk verankerd in het DNA

van het kennisportaal. En het aanbod van kennis en informatie blijft toenemen. Een van de grote uitdagingen voor het kennisportaal is om de bezoekers zo goed mogelijk wegwijs te blijven maken in het steeds maar groeiende aanbod van kennis en informatie.

Downloads

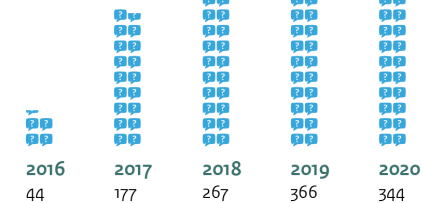
Totaal aantal keren dat een document wordt gedownload per jaar.

↓ = 1000

Helpdeskvragen

? = 10

Klimaatadaptatie is één van de grote maatschappelijke uitdagingen voor de huidige en toekomstige generaties. Het Kennisportaal bedient in toenemende mate het onderwijs. Zo is er een pagina 'Docent en student' met onder meer lesmateriaal en een overzicht van opleidingen. Via de helpdesk van de Klimateffectatlas komen met enige regelmaat vragen van leerlingen en studenten binnen. Langs deze weg wordt een bijdrage geleverd aan de investering in kennis van de jonge generatie, de professionals van de toekomst.

Klimaatadaptatie wordt steeds praktischer van aard

De voorbeeldenkaart van het kennisportaal is met bijna 300 projecten inmiddels uitgegroeid tot een etalage voor klimaatadaptatie in Nederland. De kaart toont een grote diversiteit aan projecten. Een kleine greep: een klimaatbestendig schoolplein waarbij leerlingen hebben meegedacht over het ontwerp, een herstelde stadsbeek die het centrum beschermt tegen wateroverlast, een klimaatbestendig speelpark waar klimaatadaptatie samenkomt met cohesie en biodiversiteit, en een complete nieuwbouwwijk die waterbestendig is

ingericht. Het groeiend aantal voorbeelden laat zien dat steeds vaker en op steeds meer plekken de schop in de grond gaat. Professionals delen hun adaptatieprojecten graag via het kennisportaal, en zijn trots dat hun project een prikker krijgt op de voorbeeldenkaart.

Bedrijfsleven speelt steeds belangrijkere rol

Adviesbureaus spelen een belangrijke rol bij de uitvoering van klimaatadaptatie. Dit blijkt bijvoorbeeld uit het aantal hulpmiddelen dat is ontwikkeld en via het kennisportaal wordt ontsloten. Inmiddels zijn dit er al meer dan honderd. Adviesbureaus werken samen met overheden en kennisinstellingen, niet alleen in praktische projecten, maar ook bij onderzoek. Een goed voorbeeld is het gezamenlijke ontwerp van nieuwe hittekaarten met gevoelstemperatuur voor de Klimaateffectatlas. Daarmee legden de adviesbureaus voor zichzelf de lat ook weer hoger om in de praktijk gedetailleerd maatwerk te leveren. Adviesbureaus worden ook betrokken bij workshops en klankbordsessies rond de doorontwikkeling van het kennisportaal en de Klimaateffectatlas. Zodra er bijvoorbeeld nieuwe data vanuit de Klimaateffectatlas beschikbaar komen, vragen adviesbureaus om uitlevering zodat zij ermee aan de slag kunnen.

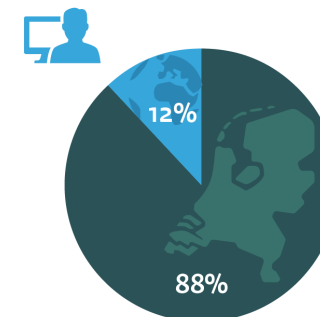
Het bedrijfsleven is daarmee een belangrijk onderdeel van de collectieve kennisinfrastructuur, zoals we bijvoorbeeld ook zien in de uitingen op en rond de sociale media van het kennisportaal. De toenemende aandacht van bedrijven voor klimaatadaptatie blijkt ook uit de vragen die worden gesteld via de helpdesk. Veel adviesbureaus, woningcorporaties, vastgoedbeheerders en banken weten de weg naar de helpdesk van het kennisportaal en de Klimaateffectatlas inmiddels goed te vinden.

Het buitenland kijkt met ons mee

Nederland wil internationaal een voortrekkersrol spelen op het gebied van klimaatadaptatie. Zo is het hoofdkantoor van het Global Center

on Adaptation in Nederland gevestigd en werd de eerste Climate Adaptation Summit in januari 2021 door Nederland georganiseerd. Ook zien we vanuit het buitenland interesse in het kennisportaal. De website wordt voor zo'n 12% bezocht vanuit het buitenland. Veel informatie op het portaal is ook in het Engels beschikbaar. Vanwege de grote buitenlandse interesse wordt in 2021 ook de Klimaateffectatlas in het Engels vertaald.

Percentage bezoekers uit het buitenland in de afgelopen 5 jaar

Stichting CAS heeft als bedenker, ontwikkelaar en beheerder van het Kennisportaal Klimaatadaptatie samen met collega's uit het Verenigd Koninkrijk en Ierland een internationaal netwerk opgezet van experts op het gebied van kennisplatforms voor klimaatadaptatie. Vanuit dit netwerk loopt in 2020 en 2021 het project KE4CAP, met stichting CAS als projectpartner en gefinancierd door de Europese Commissie (DGclima/SPIPA). In KE4CAP wisselen Europese landen kennis en ervaring uit op het gebied van kennisplatforms. Dat doen ze niet alleen met elkaar, in samenwerking met de EEA (ClimateADAPT). Ze wisselen ook kennis en ervaring uit met landen als Australië, Canada, Japan, Argentinië, India, Mexico en Zuid Afrika. Het Nederlandse kennisportaal blijkt binnen deze samenwerkingsverbanden - tijdens workshops en bijeenkomsten - één van de internationale inspirerende blikvangers. Zo zijn deelnemers zeer geïnteresseerd in de organisatie van de samenwerkingsverbanden die aan de basis

liggen van het portaal. Ook de combinatie met de Klimaat-effectatlas spreekt tot de verbeelding. De kennisuitwisseling in internationale context levert bovenal ook praktische inspiratie op voor het beheer van het Nederlandse kennisportaal.

Het kennisportaal is een thuisbasis en hub voor velen

Het Kennisportaal Klimaatadaptatie is in vijf jaar tijd uitgegroeid tot thuisbasis voor de Nederlandse community van klimaatadaptatie, via verschillende programma's en netwerken:

- In 2017 heeft de Nationale Klimaatadaptatiestrategie (NAS) een eigen plek gekregen op het kennisportaal, als eerste praktische blijk van een wederzijdse ambitie om afstemming met het Deltaprogramma Ruimtelijke Adaptatie (DPRA) te bewerkstelligen. Met de 'sectoren-benadering' bracht de NAS ook nieuwe bezoekers mee vanuit andere maatschappelijke domeinen. NAS-pagina's hebben steeds in de top 5 gestaan van meest geraadpleegde pagina's van het kennisportaal
- De onderzoekslijn Klimaatbestendige Stad van het Nationaal Kennis- en innovatieprogramma Water en Klimaat (NKWK) heeft de afgelopen jaren veel kennis over en hulpmiddelen voor klimaatadaptatie opgeleverd. Het kennisportaal ontwikkelt zich steeds meer als de centrale ingang naar de informatie die binnen dit programma is ontwikkeld.
- Samen Klimaatbestendig is een netwerk van professionele 'Klimaatwerkers'. Het netwerk heeft haar online thuisbasis op het kennisportaal. De allereerste gedachtewisselingen over Samen Klimaatbestendig zijn met de beheerders van het Kennisportaal gevoerd. Zo kon het netwerk Samen Klimaatbestendig zo goed mogelijk worden afgestemd met de digitale kennisinfrastructuur van het kennisportaal.
- In 2020 kwam het verzoek van een aantal provincies om het kennisportaal in te zetten voor hun communicatie rond

klimaatadaptatie. Inmiddels wordt er gewerkt aan een 'landingspagina' per provincie. Daarop kunnen de provincies onder andere hun kennis, ambities en uitvoeringsplannen delen met partijen binnen en buiten de provincie.

Verder blijkt juist in tijden van corona digitale kennisinfrastructuur van groot belang. We zien dat terug in de stijgende lijn ook in 2020 van bezoekers, downloads, maar bijvoorbeeld ook links naar externe websites. In 2020 is er vanuit het Kennisportaal meer dan 36.000 keer doorgelinkt naar een externe website. Dat is gemiddeld 100 keer per dag. Het geeft aan hoe het portaal als hub verankerd is in de digitale infrastructuur.

Blik op de toekomst

De komende vijf jaar zijn we op weg naar een volgende herijking van het Deltaprogramma in 2026. Tussentijds komen er nieuwe KNMI-klimaatscenario's in 2023. De NAS wordt de komende periode geëvalueerd. Op basis hiervan en de recente Europese Adaptatie Strategie wordt er verkend op welke onderdelen aanpassingen van de NAS nodig zijn. Parallel hieraan start er een onderzoeksprogramma door het PBL (in opdracht van een aantal ministeries) waarmee klimaatimpact- en monitoringsgegevens gegenereerd zullen worden.

De verwachting is daarom dat de behoefte aan een Kennisportaal Klimaatadaptatie zal blijven, als belangrijke kennisinfrastructuur voor het Deltaplan Ruimtelijke adaptatie en de NAS. Met een blik op de trends in het recente verleden en met gevoel voor actuele ontwikkelingen kunnen enkele verwachtingen worden uitgesproken voor de komende jaren.

In de eerste plaats is de verwachting dat bij klimaatadaptatie *monitoring* hoog op de agenda's gaat komen. Een aantal koplopers pioniert al op dit vlak. Na investeringen in kennis, strategieën en maatregelen zullen bestuurders de komende jaren meer dan ooit de vraag gaan stellen tot welke effecten de investeringen leiden en of die effecten op koers liggen ten aanzien van de gestelde ambities.

Dit raakt aan een tweede belangrijke ontwikkeling voor de komende jaren, namelijk het toenemende belang van de *financiële aspecten van klimaatadaptatie*. Beleidsmakers en investeerders zullen in toenemende mate klimaatadaptatie meenemen in hun investeringsplannen en daarbij de vraag stellen wat het oplevert versus wat het kost.

Dit houdt verband met een derde te verwachten ontwikkeling, namelijk een grotere vraag naar kennis en data, waarbij het *onderscheid tussen publieke informatie en die vanuit het bedrijfsleven steeds belangrijker wordt*. Beide vormen van informatie kunnen elkaar versterken, zo is de ervaring. Een overheid die - samen met de kennisinstututen - investeert in een publieke kennisinfrastructuur, zoals een kennisportaal of een Klimaateffectatlas, stelt het bedrijfsleven in de gelegenheid om in de markt waarde toe te voegen met meer maatwerk. De kennis en ervaring die het bedrijfsleven daarmee opdoet, blijkt in de praktijk zijn weg weer te vinden richting de kennisinfrastructuur. Zo worden zowel op het Kennisportaal Klimaatadaptatie als bij de Klimaateffectatlas experts

uit het bedrijfsleven betrokken bij het doorontwikkelen van tools, het beschikbaar maken van voorbeelden op het kennisportaal en het toeleveren van nieuwe data en gegevens. Zo zien we de massa van collectieve kennis de laatste jaren sterk groeien.

In de vierde plaats lijkt de kans groot dat decentrale overheden meer *behoefte zullen krijgen aan een sterkere regie en sturing vanuit de nationale overheid*, naast de faciliterende en stimulerende rol die zij nu heeft. Niet alleen vanwege de toenemende complexiteit van de maatschappelijke transitie, zoals klimaatadaptatie, energietransitie, woningbouwopgave, duurzame landbouw, en een noodzaak tot onderlinge afstemming, maar ook vanuit het oogpunt van efficiency en doelmatigheid.

Op basis van de vier genoemde punten hierboven verwachten we dat het belang van het dossier klimaatadaptatie en de rol van een stevige kennisinfrastructuur daarbij over vijf jaar alleen nog maar groter zal blijken dan in de afgelopen vijf jaar.

Datum: 30 maart 2021